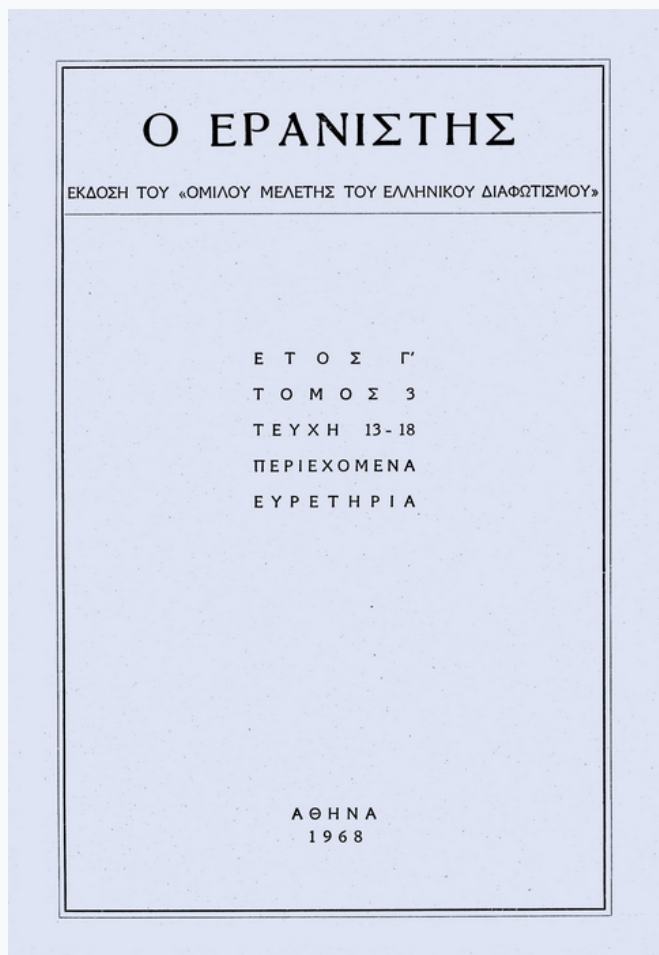

The Gleaner

Vol 3 (1965)

Μεταφράσεις και πρωτότυπα κείμενα από τον 18° αιώνα (Περιγραφή ενός κώδικα)

Παν. Μουλλάς

doi: [10.12681/er.9469](https://doi.org/10.12681/er.9469)

Copyright © 2016, Παν. Μουλλάς

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Μουλλάς Π. (2016). Μεταφράσεις και πρωτότυπα κείμενα από τον 18° αιώνα (Περιγραφή ενός κώδικα). *The Gleaner*, 3, 215–217. <https://doi.org/10.12681/er.9469>

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ 18^Ο ΑΙΩΝΑ

(ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΟΣ ΚΩΔΙΚΑ)

Ἑνδιαφέρουσες πεζὲς καὶ ἑμμετρὲς μεταφράσεις δραματικῶν καὶ ποιητικῶν ἔργων, καθὼς καὶ ποικίλα πρωτότυπα στιχουργήματα, περιέχονται σὲ κώδικα τοῦ 18ου αἰῶνα, ποὺ βρίσκεται σήμερα στὴν κατοχὴ ἀθηναϊκῆς οἰκογένειας. Φωτοτυπίες τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ ὑπάρχουν στὸ ΚΝΕ τοῦ ΒΙΕ. Ὁ «συγγραφεὺς» τοῦ κώδικα Ἡλιάσκος Σωτηρίου ἢ Σωτήρογλους, ποὺ τ' ὄνομά του ἀναγράφεται τέσσερις φορές, ἴσως εἶναι ὄχι μόνο ὁ στιχουργὸς τῶν πρωτότυπων ποιητικῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ ὁ μεταφραστὴς τῶν δραματικῶν, ἀκόμα καὶ ὁ βιβλιογράφος. Τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ ἴδιο χειρόγραφο περιλαμβάνονται κείμενα ὅπως «Ἡ ἀκατοίκητος νῆσος» τοῦ Μεταστάσιου, ὁ «Ἀλεξανδροδόδας» τοῦ Γεώργιου Νικολάου Σούτσου, ἢ «Ἀδελαῖς» (Βοσκοπούλα τῶν Ἀλπεων) τοῦ Marmontel, ἢ ἐπιστολὴ τῆς Ἰουλίας πρὸς τὸν Ὁδίδιο κ.ἄ., εἶναι ἰδιαιτέρα σημαντικὰ. Παρακάτω δίνω περιγραφή τοῦ κώδικα :

Χαρτ., 23,5×17 σσ. 450

Τέλη 18ου αἰ. Κολοβό

σ. 1-70. [Ὁ Τυγράνης καὶ ἡ Μερώνη].

σ. 71-90. «Ἡ ἀκατοίκητος νῆσος. Δράμα ποιητικόν τοῦ κυροῦ Πέτρου Μεταστάσιου καισαρικοῦ ποιητοῦ». Κολοβό.

σ. 92-158. [Ἀλεξανδροδόδας βασιλεὺς].

σ. 163-211. [Ἡ Ἀδελαῖς] «Μετάφρασις ἐκ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ὁμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον». Ἀρχ.: Εἰς τὰ ὄρη τῆς Σαβόγιας, μεταξὺ τῆς Πρυανσόν. Τελ.: βάσανα ἕως ζωῆς τοὺς νὰ μὴν λείφουν ἐν λεπτόν.

σ. 213-217. [Ἀτιτλα στιχουργήματα]. Ἀρχ.: ἀγαπημένον μου πολὺ καὶ καρδιακό μου τέρην. Τελ.: κίως παύση ἡ συμφορὰ μου καὶ ἰδὸ πάλιν τὴν χαρὰν μου.

σ. 219-233. [Ἡ Ἰουλία, θυγάτηρ τοῦ αὐτοκράτορος Καίσαρος Αὐγούστου]. Ἀρχ.: Ἀχ τέλος πάντων ἡμπόρεσα νὰ εὕρω σωτηρίαν. Τελ.: καὶ Ρώμην θε νὰ ἀλημονῶ κι' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

σ. 235-236. «Μὲ ἀκροστιχίδα, μὲ κακοφαίνεται τῇ ἀληθείᾳ». Ἀρχ.: Μὲ ὑπόκρισιν δολίαν. Τελ.: εὖγε πρᾶβο μασαλάχ.

σ. 237-291. [Ἀτιτλα στιχουργήματα]. σ. 237 Ἀρχ.: Εἰς τὰ βυζιά ἀλήθεια. Τελ.: νὰ ζῆς ἐνὶ δέν σφάλλω. σ. 237 Ἀρχ.: Ἀχ νὰ μὴν εἶχα γεννηθῶ, καὶ εἰς τὴν γῆν νὰ εὕρεθῶ. Τελ.: ἀπὸ τὰ δυὸ τὸ ἕνα, καὶ παῦσαι εἰς ἐμένα. σ. 238 Ἀρχ.: Τὰ κάλλη ὁμοθυμαδὸν | συνέτρεξαν ὅλα σχεδόν. Τελ.: ἐγκώμια νὰ ἐγάζουν | καὶ νὰ ἐκθειάζουν. σ. 239 Ἀρχ.: Ἀχ ἄς μὴν καυχᾶται πώποτε κανένας.

Τελ.: τοῦ πιστοῦ σου δούλου ἄδικον φονέα. σ. 239-240 Ἀρχ.: Τὸ ἀμήχανόν σου κάλλος τῆς ὥραιάς σου μορφῆς. Τέλ.: παῦσε τὴν σκληροκαρδίαν ἄρχησε νὰ μέ πονῆς. σ. 240 Ἀρχ.: Ἀφροδίτη ἂν εἶσαι ἄλλη. Τελ.: χωρὶς ψεύδος νὰ δμιλῇ. σ. 241 Ἀρχ.: Εἰς τοιαύτην τερατῶν τοῦ προσώπου σου μορφὴν. Τελ.: ὅτι εἰς τὰ νεύματά σου εἶμαι τὸ ὁμολογῶ. σ. 241-242 Ἀρχ.: Ἠχὴ πρόθυμη κερά μου. Τελ.: ἦθος μάτια ἔχεις τέρας. σ. 243-246 Ἀρχ.: Ψυχὴ μου σὲ θαυμάζομαι. Τελ.: δὲν μὲ ἄξιοι ποτέ. σ. 246-247 Ἀρχ.: Εἰς μῖσος ἂν ἐτραπή. Τελ.: καὶ διὲς πῶς ὑποφέρω. σ. 247-248 Ἀρχ.: Συνέτρεξαν τὰ κάλλη. Τελ.: πολλὰ θὰ σὲ μεμφοθῶ. σ. 248-249 Ἀρχ.: Μάτια ὅπου βασιλεύουν. Τελ.: κι' ὅπου δὲν μελαγχολεῖς. σ. 250-252 Ἀρχ.: Μεγαλοφυχία πρέπει. Τελ.: ὅπου εἶμαι ἐγὼ κ' ἐσύ. σ. 252-253 Ἀρχ.: Ἐσ' εἶσαι πρώτη καὶ τελευταία. Τελ.: ὠρίτ' ἔξω θέλω καὶ λακταρῶ. σ. 253 Ἀρχ.: Τῆς τύχης μ' ἢ καταδρομὴ διακοπὴν δὲν ἔχει. Τελ.: ψυχὴν θὲ νᾶχῃ ἀπαθῇ καὶ σιδηρὰν καρδίαν. σ. 253-254 Ἀρχ.: Τί ἐσχάτη ἀτυχία. Τελ.: γὰρ νὰ μὲ ἀναστατή. σ. 254-256 Ἀρχ.: Εἶμαι εἰς ἀπελπισίαν. Τελ.: εἰς ἐμένα κατοικοῦν. σ. 256-260 Ἀρχ.: Ἀχ τέλος πιά ἡσύχασα καὶ δι' αὐτὸ κατὰ τι. Τελ.: μίαν ψεύτραν, μίαν ἄστατον ὥσάν ἐσένα πάλιν. σ. 260-261 Ἀρχ.: Τί τραγωδία λυπηρὰ, πέλαιος θυσυχίας. Τελ.: ζῶσα θανοῦσα κείτετε ἐκτάδην ἠπλωμένῃ. σ. 261-263 Ἀρχ.: Ἀδύσσοις ἐλπίω φῶς μου. Τελ.: ἴσως νὰ συσταθῶ. σ. 263-266 Ἀρχ.: Τάχα ἐρίσκεται καὶ ἄλλος ὥσάν κ' ἐμένα ἀτυχῆς. Τελ.: ἄς κατέβουν νὰ μὲ κάψουν τὸν πτωχὸν καὶ ὄρφανόν. σ. 266-268 Ἀρχ.: Ἐλαβὼν ἐρασμόν (:) σου γράμμα τῆς καὶ ἐξ ἀρχῆς. Τελ.: τὴν καλὴν ὀκαζιόνε γράφω ὥσάν ἐμπαθῆς. σ. 268 Ἀρχ.: Ὁ Γρίκας ὁ Σκαρλλάτος. Τελ.: τὰ πρῶτα του νερά. σ. 268 Ἀρχ.: Ὁ χωρισμός πῶς ὠφελεῖ στοῦ ἔρωτος τὸ πάθος. Τελ.: χειρότερα περθεῖται κι' αὐξάνει τὴν σκληδιά του. σ. 268-269 Ἀρχ.: Ἀναχωρῶ καὶ σὺν Θεῷ γυρνῶ, τὸ ἔχω τάγμα. Τελ.: θεόθεν καὶ τῶν ἀγαθῶν παντοῖαν ἀφθονίαν. σ. 269-271 Ἀρχ.: Τὰ κακὰ ὥς ἐκ συμφώνου. Τελ.: εἶναι ἀρκετὴ χαρά. σ. 272 «Ἐτερον» Ἀρχ.: Πλησιάζει πλέον τώρα. Τελ.: γὰρ νὰ πάῃ πιά ἄλλοῦ. σ. 273 «Ἐτερον» Ἀρχ.: Τί φωτιά τὸ στήθος βράζει. Τελ.: παρὰ μόν' τὰ τέτοια κάλλη. σ. 274-275 «Ἐτερον». Ἀρχ.: Ποτὲ στόν κόσμον ἄλλη. Τελ.: νὰ ζωογονηθοῦν. σ. 275-276 Ἀρχ.: Ὅ,τι καλόν κι' ἂν χάσῃ. Τελ.: καὶ νὰ τὸ ὑστερηθῇ. σ. 277-278 Ἀρχ.: Τί κακὸν θανατηφόρον, τί ἀφόριτος πληγὴ. Τελ.: ὦ ἡμέρα συντελείας καὶ ἀπάνθρωπος χρονιά. σ. 279-280 Ἀρχ.: Εἰς περιβόλι εὐμορφον μπήκα νὰ τρυγίρῃσω. Τελ.: ὅπου τὰ βέλη του τινὰς δὲν ἔμπορεῖ νὰ φύγῃ. σ. 280 Ἀρχ.: Γὰρ νὰ κακίωσω (:) μὲ τὸ λές πῶς εἶμαι ἢ καρδιά σου. Τελ.: νὰ τὴν εἰπῆς τὸ ὄνομα ποῦ λές πῶς σὲ τρελένει. σ. 280-281 Ἀρχ.: Μοιάζει νὰ σε σαστησμένος ἢ τρελός ἢ ζαλισμένος. Τελ.: τὸν ἐρχόμενον τὸν μῆνα σὲ εὐγάνω τὴν τζορτζίνα. σ. 281-282 Ἀρχ.: Θέλω ἐν συντομία καὶ μ' ἄκρα προθυμία. Τελ.: κ' εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς, θερμὴ στὴν προσταγὴν τῆς. σ. 282 Ἀρχ.: Ἐρωτα καὶ τύχ' ὥς πότε τὴν καρδίτ' μου τὴν τρώτε. Τελ.: κ' ἔτσι εἵσχω γὰρ τὸν τρόπον νὰ ἐμπῆς καρδιά μ' στόν τόπον. σ. 283-291 «Ἐτερον» Ἀρχ.: Πρὸς τί ταχύνεις τὸν βραχὺν δρόμον βίου. Τελ.: εἶπεν τὸ μέσον κρατῶν εὖ ζῇ καθ' ἑνας.

σ. 292. «Ῥημάδα ὅπου ἔγινεν εἰς τὸν θάνατον τοῦ σουλτάν Μαχμουτί τὴν χρονιάν τοῦ σεισμοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ ὅπου ἐπάγωσεν ἡ θάλασσα».

σ. 293. [Ἀτίτλο στιχοῦργημα]. Ἀρχ.: Τὸ φῶς τοῦ κόσμου ἐφάν' ὀμπρὸς μου ἐξαφανιώ. Τελ.: πὸς θὰ φωτίσῃ καὶ θὰ ὀρωσῇ χωρὶς σκληρόν.

σ. 294-300. [Στιχοῦργήματα σὲ γλώσσα καραμανλίδικη].

σ. 309-382. [Καζεμίρης βασιλεὺς τῆς Κύπρου]. Κολοσό.

σ. 383-385. [Ἀτιτλα στιχουργήματα]. σ. 383 Ἀρχ.: Θάνατε τὸ κερέμη σου ἔξουρε πῶς ἐλπίζω. Τελ.: ἂν ἔλθης τώρα παρευθὺς καὶ πάρης τὴν ζωὴν μου. σ. 383 Ἀρχ.: Ἐπιθυμοῦσα προπολλοῦ καὶ ἤμουν ἐγηθυσμένος. Τελ.: τὸ ἐν ἄλλο ἐξάπαντος ἐλπίζω νὰ κερδήσω. σ. 384 Ἀρχ.: Διῶ κοπέλες μαγαποῦναι καὶ ταῖς ἀγαπῶ καὶ γώ. Τελ.: δὲν μετὰ γυρίζουν πλέον πᾶναι νὰ ἔρουναι καὶ ἀλοῦ σ. 384-385 Ἀρχ.: Ὡ ἄνεμε κακοποιεῖ πές με γιὰτ' ἐμποδίζεις. Τελ.: τὸν ἐρίσκει, καὶ εἰς τοῦ λόγου σου μόν' ἡ κακία μένῃ. σ. 385 Ἀρχ.: Νέος σεβδᾶς ἐφύτρωσε, Ἐλένι μ' εἰς τὴν καρδιά μου. Τελ.: ἀδύνατον τὸν ἄνθρωπον τρελὸν νὰ μὴν τὸν κάμῃ.

σ. 387-450. [Μεγακλής]. Κολοσό.

Α. Δὲν ὑπάρχει ἀρίθμηση σελίδων. Χάσματα μετὰ σσ. 90, 292, 382, 450. Γραφὴ ἐπιμελημένη. Οἱ σελίδες 91, 159-162, 212, 218, 234, 301-308, 348, 386 ἄγραφες. Ὁ κώδικας γραμμένος μὲ χ' (Ἡλιάσκου;), ἐκτός ἀπὸ τις σσ. 293-300 (χ²). Δυὸ παραφύλλα, ἓνα στὴν ἀρχὴ καὶ ἄλλο στὸ τέλος τοῦ κώδικα. Κατάσταση καλὴ. Στάχωση χαρτονίνη-θερμάτινη.

Β. [Στὸ υ^ο τοῦ παραφύλλου τῆς ἀρχῆς:] Τὸ βιβλίον τοῦτο παρ' ἐμοὶ κριτῇ τυγχάνει ὃν τοῦ κῦρ Ἰωάννη, ἂν ὅμως τῷ ὄντι ἐστὶ ὡς ἔχη τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων, μὲ τὸ νὰ σκανδαλίζει τοὺς ἀναγινώσκοντας τοῦτο.

[Στὸ υ^ο τοῦ παραφύλλου τοῦ τέλους:] Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Κωνσταντίνου Ταπεινοῦ. *Et tout les autres à Mons. Kon. Tarinó.*

σ. 275 (χ¹): Ἡλιάσκος ὁ συγγραφεύς. Ρωμαῖος τὴν πατρίδα Σωτήρογλους.

σ. 291 (χ¹): Ἡλιάσκος ποιῆσας τοὺς παρόντας στίχους ἐκ τοσοῦτων κόπων.

σ. 347 (χ¹): Ἡλιάσκος Σωτηρίου τὴν πατρίδα νέαν Ῥώμην.

σ. 382 (χ¹): Ἡλιάσκος ὁ συγγραφεύς.

Παν. Μουλλᾶς